

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

VYBRANÁ TÉMATA
3/2015

Parlamentní volby v Estonsku, březen 2015

Bc. Martina Kotasová
březen 2015

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Úvod

Dne 1. března 2015 proběhly v Estonsku volby do jednokomorového parlamentu *Riigikog*. V parlamentu zasedá 101 poslanců. Funkční období je čtyřleté. Volby probíhají ve 12 vícemandátových volebních obvodech. Mandát získá ta strana, která na celostátní úrovni překročí hranici 5 % hlasů.¹ Voliči mohou využít možnosti elektronického internetového hlasování (viz dále).²

Politické strany se ziskem mandátu

Reformní strana (*Eesti Reformierakond*, RE) vznikla transformací z Estonské liberální demokracie v listopadu 1994. Prvním předsedou a jedním ze zakladatelů byl Siim Kallas, pozdější eurokomisař. Od roku 2014 ve vedení stojí Taavi Rõivas. Hodnotově je strana liberální. V ekonomických otázkách strana podporuje tržní ekonomiku bez výraznějších zásahů státu do ekonomických procesů. V daňové oblasti prosazuje jednotnou sazbu daně z příjmů právnických i fyzických osob a nulové zdanění investic. Strana prosazuje aktivní členství v EU a v NATO a bilaterální spojení se Spojenými státy americkými. V zahraniční politice by Estonsko mělo prosazovat rozvoj demokracie, tržního hospodářství a dodržování lidských práv.³ Reformní strana je od roku 1999 nepřetržitě ve vládě. V Evropském parlamentu je strana součástí Aliance liberálů a demokratů pro Evropu (ALDE).

Estonská strana středu (*Eesti Keskerakond*, K) byla založena v roce 1991. Stranu založil Edgar Savisaar, který je v jejím čele dodnes a který je v současnosti i starostou Tallinnu. Cílem Estonské strany středu je formovat stabilní sociální stát, který bude založen na široké střední třídě. Estonská strana středu se stala nejoblíbenější stranou ruské menšiny v Estonsku. Podle průzkumu ji volí až 75 % etnických ne-Estonsů. V roce 2004 strana podepsala dohodu o spolupráci se stranou Jednotné Rusko prezidenta Vladimira Putina.⁴ Strana je středo-levicová.⁵ Ve volbách 2011 získala Estonská strana středu 23,3% hlasů a 26 křesel, umístila se tedy na druhém místě za vítěznou Reformní stranou a působila v opozici. V Evropském parlamentu je strana také součástí ALDE.

Sociálně demokratická strana (*Sotsiaaldemokraatlik Erakond*, SDE) vznikla v roce 1990, ačkoli její kořeny sahají do doby před první světovou válkou. Od roku 2010 je předsedou strany Sven Mikser. Strana je členem Socialistické internacionály. V ekonomické oblasti strana zdůrazňuje tržní systém s prvky sociálního státu.⁶ Ve volbách v roce 2011 získala 17,1 % hlasů a 19 křesel. V Evropském parlamentu je strana součástí Pokrokového spojení socialistů a demokratů (S&D).

---

1 K ústavnímu a politickému systému viz blíže práce Vybraná témata 6/2011 Estonsko – parlamentní volby 2011. Dostupný z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=70703>.

2 K tomu viz práce PI 1.231 Elektronické internetové hlasování v Estonsku. Dostupný z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=101330>.

3 Reform.ee: Valimisprogramm [cit. 24. 3. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.reform.ee/riigikogu-valimised-2015-valimisprogramm>.

4 Baltictimes.com: Center Party signs cooperation protocol with Kremlin-controlled United Russia, 15. 12. 2004 [cit. 24. 3. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.baltictimes.com/news/articles/11595/>.

5 Keskerakond.ee: Eesti Keskerakonna valimisplatvorm 2015 [cit. 24. 3. 2015]. Dostupný z WWW: http://www.keskerakond.ee/files/Keskerakonna_valimisplatvorm_2015_aasta_Riigikogu_valimisteks.pdf.

6 Sotsdem.ee: Valimised 2015 [cit. 24. 3. 2015]. Dostupný z WWW: <http://valimised2015.sotsdem.ee/est/esileht#ideas>.

Vlastenecká unie/Res publica (*Isamaa ja Res Publica Liit*, IRL) je koalice dvou středo-pravicových stran, která vznikla v roce 2006. Od roku 2012 stojí v čele koalice Urmas Reinsalu. V koaliční vládě s Reformní stranou zastával od roku 2001 post ministra obrany. Vlastenecká unie/Res publica klade důraz na estonskou kulturu, evropskou křesťanskou tradici, patriotismus a rodinu.⁷ V Evropském parlamentu je koalice součástí Evropské lidové strany (EEP).

Strana Svobodní demokraté (*Eesti Vabaerakond*) Působí na politické scéně teprve od roku 2014. V čele strany je Andres Herkel. Svobodní demokraté jsou středo-pravicovou stranou, hodnotově konzervativní.⁸ Strana kritizuje zavedený stranický systém.

Konzervativní lidová strana (*Eesti Konservatiivne Rahvaerakond*, EKRE) vznikla v roce 2012 spojením Estonské lidové unie (*Eestimaa Rahvaliid*) a Estonské vlastenecké hnutí (*Eesti Rahvuslik Liikumine*, ERL). Estonské vlastenecké hnutí bylo založeno v roce 2006 s cílem prosadit odstranění památníku bronzového vojáka z hlavního města. Poté bylo proti stavbě plynovodu Nord Stream. V čele Konzervativní lidové strany stojí bývalý estonský velvyslanec v Rusku Mart Helme. Strana klade důraz na národ. Její politika je zaměřena na podporu mladých estonských rodin, snižování emigrace Estonců a boj proti imigraci ze zemí mimo Evropskou unii. Strana je otevřeně euroskeptická a chtěla by zavést prvky přímé demokracie.⁹

Předvolební kampaň 2015

Po parlamentních volbách v roce 2011 vznikla koalice Reformní strany s Vlasteneckou unií/Res publicou. Předsedou vlády se stal Andrus Ansip, který v březnu 2014 z pozice odstoupil. Důvodem k tomuto kroku bylo, že Ansip již nehodlal ve volbách v letošním roce kandidovat a chtěl umožnit, aby jeho nástupce měl dostatečný čas se na volby připravit.¹⁰ Odstoupením Ansipa z pozice předsedy vlády došlo k rozpadu vládní koalice. Novým předsedou vlády se stal Taavi Rõivas, který sestavil koalici se Sociálně demokratickou stranou.

Prioritou Rõivasovy vlády se stala bezpečnost Estonska v souvislosti se vzrůstajícím napětím v pobaltských státech kvůli krizi na Ukrajině. Vláda zesílila kritiku vůči Moskvě v září 2014, kdy došlo k únosu estonského zpravodajského důstojníka ruskou stranou.¹¹ Předseda vlády Rõivas vyjádřil obavy, že by se Rusko mohlo pokusit destabilizovat další státy bývalého Sovětského svazu. Oproti tomu předseda Estonské strany středu Edgar Savisaar upřednostňoval smířlivější postoj a již dříve naznačil, že ruská anexe Krymu může být legitimní.¹²

7 IRL.ee: Basic Principles [cit. 24. 3. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.irl.ee/en/what-we-do/basic-principles>.

8 Vabaerakond.ee: Vabaerakonna programm: Anname riigi rahvale tagasi [cit. 24. 3. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.vabaerakond.ee/vabaerakonna-programm-anname-riigi-rahvale-tagasi>.

9 EKRE.ee: Eesti Konservatiivne Rahvaerakond Programm [cit. 24. 3. 2015]. Dostupný z WWW: <http://onaeg.ekre.ee/programm/>.

10 BBC.com: Estonia PM Ansip resigns - Europe's longest-serving PM, 4. 3. 2014 [cit. 24. 3. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.bbc.com/news/world-europe-26430899>.

11 K únosu příslušníka estonských ozbrojených sil se vyjádřila také EU. Naposledy se tak stalo vyjádřením Evropské služby vnější činnosti (ESVČ) v březnu letošního roku.

ESVČ: Statement by the Spokesperson on the abduction and continued illegal detention of the Estonian police officer, 4. 3. 2015 [cit. 24. 3. 2015]. Dostupný z WWW: http://eeas.europa.eu/statements-eeas/2015/150304_01_en.htm.

12 BBC.com: Estonia profile – Leaders, 3. 3. 2015 [cit. 24. 3. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.bbc.com/news/world-europe-17220812>.

Krátce před volbami Rõivas prohlásil, že Estonsko je kulturně blíže zemím jako je Švédsko a Finsko a že by chtěl, aby se z Estonska stala „nová severská země“. Proto se snažil o posílení přílivu zahraničních investic a udržení hospodářského růstu.¹³

Výsledky parlamentních voleb 2015 a povolební jednání

Parlamentní volby proběhly 1. března (počet hlasů jednotlivým stranám a získané počty mandátů viz tabulka 1). Vítězně z nich vzešla Reformní strana Taavi Rõivase se ziskem 27,7 % hlasů a 30 křesel v parlamentu. Do parlamentu se dostaly dvě nové strany (Svobodní demokraté se ziskem 8,7 % hlasů a 8 mandátů a Konzervativní lidová strana se ziskem 8,1 % hlasů a 7 mandátů).

Tabulka 1: Výsledky parlamentních voleb 2015¹⁴, počet hlasů a mandátů

	Podíl hlasů 2015 (v %)	Počet mandátů	Podíl hlasů 2011 (v %)	Počet mandátů	Změna podílu hlasů	Změna počtu mandátů
Reformní strana	27,7	30	28,6	33	- 0,9	- 3
Estonská strana středu	24,8	27	23,3	26	+ 1,5	+ 1
Sociálně demokratická strana	15,2	15	17,1	19	- 1,9	- 4
Vlastenecká unie a Res publica	13,7	14	20,5	23	- 6,8	- 9
Svobodní demokraté	8,7	8	-	-	-	-
Konzervativní lidová strana	8,1	7	-	-	-	-

Volební účast činila 63,8 % oprávněných voličů (v roce 2011 činila volební účast 63,5 % oprávněných voličů).

S ohledem na skutečnost, že Reformní strana má nejvyšší počet hlasů, předpokládá se, že prezident Estonska Toomas Hendrik Ilves požádá Rõivase, aby sestavil novou koaliční vládu. Analytici uvedli, že Reformní strana by mohla mít určité potíže při formování nové koalice, jelikož je Riigikog nyní rozdělen mezi šest stran oproti předchozím čtyřem. S ohledem na skutečnost, že bývalý koaliční partner (Sociálně demokratická strana) ztratil čtyři křesla oproti minulým volbám,

Na estonské politické scéně je ale Savisaar považován za výrazného spojence Ruska.

K tomu viz ERR.ee: Savisaar's Moscow Trip Shows Solidarity With Russia, Says Lotman, 20. 3. 2015 [cit. 24. 3. 2015].

Dostupný z WWW: <http://news.err.ee/v/politics/8d434e97-22b0-4aeb-8e13-55604d44ec8e>.

13 BBC.com: Estonia profile – Leaders, 3. 3. 2015 [cit. 24. 3. 2015]. Dostupný z WWW:

<http://www.bbc.com/news/world-europe-17220812>.

14 Zdroj dat Electionguide.org: Estonia Elections Parliament 2015 [cit. 24. 3. 2015]. Dostupný z WWW:

<http://www.electionguide.org/elections/id/2562/>.

spojenectví s ním nebude stačit k vytvoření koaliční vlády. Proto je nejvíce pravděpodobná možnost utvoření koalice jak se Sociálně demokratickou stranou, tak i s Vlasteneckou unií/Res publicou.¹⁵

Jediná strana, která by se mohla vyrovnat Reformní straně v počtu získaných hlasů, je Estonská strana středu. Ta ovšem má značně snížený koaliční potenciál s ohledem na svou blízkost ruské politice. Rõivas již uvedl, že vytvoření koalice s Estonskou stranou středu nepředpokládá.¹⁶

Ihned po volbách začala Reformní strana vyjednávat o vytvoření vládní koalice se Sociálně demokratickou stranou, Vlasteneckou unií/Res publicou a stranou Svobodných demokratů, ovšem návrh Svobodných demokratů na změnu současného daňového systému se neseťkal s podporou ze strany Reformistů a proto budou koaliční jednání dále pokračovat bez Svobodných demokratů.¹⁷

Podobně jako v ostatních volbách v Estonsku voliči mohli využít možnosti internetového elektronického hlasování – tzv. I-voting (statistiku využití internetového hlasování viz tabulka 2). Z dostupných údajů vyplývá, že internetové hlasování nemá vliv na volební účast. Vyrůstající procento voličů, kteří se rozhodnou pro udělení internetového hlasu, svědčí o tom, že politicky aktivní občané se čím dál více uchylují k volbě prostřednictvím internetu.

Tabulka 2: Internetové elektronické hlasování, parlamentní volby 2015

Celkový počet voličů	899 793
Volební účast (v %)	64,2
Voliči I-voting*	176 491 (176 329)
Podíl I-voličů na celkové volební účasti (v %)	30,5
Změněné elektronické hlasy**	4 593 (2,6)
Elektronické hlasy nahrazené papírovými hlasy	162

* V závorce je uveden údaj počtu platných hlasů prostřednictvím internetového hlasování.

** Jedná se o hlasy I-votingu, které měnily již dříve udělené hlasy v internetovém hlasování. V závorce je uvedeno procentuální vyjádření k celkovému počtu udělených internetových hlasů.

Zdroj dat: Vvk.ee (Estonian National Election Commission): Statistics – Internet Voting [cit. 24. 3. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.vvk.ee/voting-methods-in-estonia/engindex/statistics>.

Použité zdroje

Electionguide.org

Ústřední volební komise Vvk.ee (Estonian National Election Commission)

Zpravodajské portály (BBC.com, balticworlds.com, baltictimes.com)

Webové portály politických stran

15 Balticworlds.com: The 2015 parliamentary elections in Estonia. Rewarding-the-squirrels, 9. 3. 2015 [cit. 24. 3. 2015]. Dostupný z WWW: <http://balticworlds.com/rewarding-the-squirrels/>.

16 Balticworlds.com: The 2015 parliamentary elections in Estonia. Rewarding-the-squirrels, 9. 3. 2015 [cit. 24. 3. 2015]. Dostupný z WWW: <http://balticworlds.com/rewarding-the-squirrels/>.

17 Estonian public broadcasting: Coalition talks to continue between three parties, Free Party to go into opposition, 23. 3. 2015 [cit. 25. 3. 2015]. Dostupný z WWW: <http://news.err.ee/v/politics/9a422178-b0ea-461e-b208-7ead215b88cd>.